

קבוצת העבודה בנושא הטמעת מחקר במדיניות: כלים וכיוונים לפעולה

כתבה: ליאת צבירן | אוקטובר 2021

תוכן עניינים

3	1. תמצית מנהלים
4	2. מבוא
5	3. חברי הקבוצה
6	4. תהליך העבודה
7	מפגש ראשון - 30/12/2020
9	מפגש שני - 06/01/2021
11	מפגש שלישי - 13/01/2021
14	מפגש רביעי - 20/01/2021

1. תמצית מנהלים

האתגר: תקופת הקורונה הנכיחה את חשיבותם של המדענים והמדעניות בהנחת תשתית הידע והנתונים לקבלת החלטות. נוכחותם של מדענים ומדעניות בצמתי קבלת ההחלטות הייתה חסרת תקדים וביססה את תרומתם לגיבוש חלופות למדיניות ואת הצורך ביצירת חיבורים הדוקים יותר בין אנשי ונשות המחקר לקובעי המדיניות. כאשר מדע מחובר למדיניות והחלטות מתקבלות על בסיס ידע ונתונים איכותיים ועדכניים, מדינת ישראל מתקדמת בכיוונים הנכונים ובמהירות רבה יותר בכל הזירות, תוך המשך פיתוח חדשנות שזוכה להצלחה גלובלית.

לשכת המדען הראשי במשרד החינוך, אשר פועלת לקדם מדיניות ופרקטיקה חינוכית מבוססות ידע ונתונים, ביקשה ללמוד כיצד ניתן לייצר חיבורים הדוקים יותר בין המחקר למדיניות בתחום החינוך. כחלק מפעילותה בנושא זה יזמה הלשכה את פעילותה של קבוצת עבודה בנושא, אשר כללה נציגים ממטה משרד החינוך והשילטון המקומי, נציגי גופים העוסקים ביצירה והנגשה של מחקר אקדמי, נציגי מוסדות להכשרת מורים ובעלי עניין מהשדה. הקבוצה דנה באתגרים, בחנה ידע קיים והציעה כיווני פעולה לקידום הנושא.

עבודתה של קבוצת העבודה הזינה את פעילותה של לשכת המדען הראשי לקידום שילוב מחקר בעיצוב מדיניות. תובנות מעבודת הקבוצה מיושמות כחלק מהחשיבה האסטרטגית והתוכנית הנוכחיות והעתידיות של הלשכה. להלן מנעד של פרקטיקות המבקשות להתמודד עם האתגר ושהוחל ביישומן בעקבות הלמידה המשותפת:

- **סקירות יומיות:** הנגשת מידע בעברית של ידע מחקרי עכשווי בנושאים שעל הפרק בתצורה של [תקצירים יומיים](#). הנגשה של ממצאי מחקר רלוונטיים למערכת החינוך פתוח כעת בפני כל החוקרים והחוקרות בישראל שיהיו מעוניינים ומעוניינות להשתמש בפלטפורמה זו.
- **ניירות מדיניות:** הכנה והנגשה של ניירות מדיניות תמציתיים המציגים נושאים ואסטרטגיות מומלצות ושאינן מומלצות בנושאים שעל סדר היום של קובעי מדיניות. מסמך לדוגמה בנושא אוטונומיה פדגוגית ניתן למצוא [כאן](#).
- **קבוצות עבודה:** הקמה והובלה של קבוצות עבודה לבחינה משותפת של מגוון נושאים. בימים אלו (ספטמבר 2021) פועלות שתי קבוצות עבודה, הראשונה עוסקת במעורבות של תלמידים בלמידה והשנייה בנושא של אמות מידה למחקר איכותני בחינוך.
- **ליווי מדעי:** בעקבות עבודת הקבוצה שוכללה תפיסת הליווי של מהלכי מדיניות במשרד ושילובם של חוקרים בשלבים השונים של תהליכים אלו.
- **יום סדנאי** (מתוכנן לשנת 2022): יום זה מכוון לעורר השראה והנעה לפעולה לקידום הנושא, באמצעות מפגש פעיל בין בעלי עניין שונים להתנסות וחשיבה על מגוון היבטים, כולל:
 - א. יצירת פרקטיקות המחברות בין מחקר למדיניות
 - ב. יצירת נקודות מפגש בין קובעי המדיניות/אנשי חינוך לחוקרים
 - ג. שיתוף הקהילה החינוכית בחשיבה על אתגרים מרכזיים:
 1. חיבור ידע מחקרי לפרקטיקה (מדע מותאם אישית)
 2. הגדרת האתגרים המרכזיים בחינוך פוסט-קורונה
 - ד. הצגה ודיון באמות מידה לתחום
 - ה. יצירת תשתית לשותפויות עם בעלי עניין שונים סביב קידום החיבור בין מחקר ומדיניות
 - ו. יצירת הזדמנויות לפעילות מעשית וקונקרטי בתחום, במסגרת ומעבר למפגש.

« תם ולא נשלם: קריאה לפעולה

הלמידה העידה על הצורך המהותי בקידום שיתופי פעולה ככלי לקידום מדיניות ופרקטיקה חינוכית מבוססת ידע ונתונים. ראו במודל המוצע צעד ראשון המזמין אתכם לפתח ולהציע מודלים נוספים¹.

דוגמה לשיתוף פעולה בנושא: באוניברסיטת תל אביב הוקמה **ברית מחקר** שמטרתה להרחיב הוגנות, שוויון ואפשרויות חינוך לכלל באמצעות שותפויות בין בעלי ענין בתחום המחקר, רשויות חינוך לאומיות ומקומיות וגורמים בשדה. הברית פועלת בהתאם ל-13 עקרונות פעולה הדוגלים, בין השאר ב:

- שותפות עם מגוון בעלי ענין בהגדרה וחקירה של אתגרים וכיווני מענה בתחום החינוך
- הפקת ידע מחקרי איכותי, תוך שימוש במגוון שיטות מחקר, באופן המותאם לשימוש ליידוע מדיניות ופרקטיקה
- ייצוג מגוון של קולותיהם של בעלי ענין
- הנגשה מותאמת של ממצאי מחקר לבעלי ענין שונים
- הכשרת אנשי מקצוע לעיסוק בתחום

ניתן להתרשם מ**פעילות** הברית, פרסומים ותקצירים באתר. גילוי נאות: יו"ר הקבוצה, פרופ' אודרי אדי-רקח עומדת בראש פעילות זו.

2. מבוא

« רקע ומטרות

עבודה משותפת בין הגורמים השונים לקידום מדיניות ופרקטיקה חינוכית מבוססת ידע ונתונים צריכה להסתמך על ראייה מערכתית והבנה של מטרות, אילוצים ויכולות של הנוגעים בדבר. על מנת להבין את האתגרים הכרוכים בפעולה המשותפת ולזקק דרכי פעולה אפקטיביות להתמודדות עם אתגרים אלו, יזמה לשכת המדען הראשי קבוצת עבודה בנושא.

כמתואר בתמצית, חברי הקבוצה כללו נציגים מקבוצות בעלי עניין שונות.

הקבוצה קיימה ארבע מפגשים, בסיום שנת 2020 ובתחילת שנת 2021, בתאריכים: 30/12/2020, 06/01/2021, 13/01/2021, 20/01/2021.

« נושאי הדיון בקבוצה

א. אתגרים: התייחסות לאתגרים הנובעים משאיפה ליצור קשרים הדוקים יותר בין המחקר, המדיניות והפרקטיקה. כולל הצורך בהגדרה של ערוצי שיתוף הפעולה, במחקר המוכוון לתמיכה בעיצוב מדיניות (במגוון היבטים כגון נושאי המחקר ולוחות זמנים לביצוע), ובאופני השימוש במחקר ובנתונים לצרכי עיצוב מדיניות ועבודה בשדה.

ב. למידה מתוך מודלים: בחינת מודלים וידע קיים אשר יש בהם הפוטנציאל לקדם סינרגיה ועבודה משותפת בין בעלי העניין השונים מתחום המדיניות, המחקר והשדה.

ג. בחינת כיוונים וחלופות לדרכי פעולה: שיח המעלה ובוחן מענים רלוונטיים, אמות מידה ודרכי עבודה פוטנציאליות מבוססות נתונים.

1 רעיונות והצעות בנושא ניתן לשלוח אל: madan@education.gov.il

3. חברי הקבוצה

בקבוצת העבודה השתתפו קובעי מדיניות, אנשי השדה החינוכי וחוקרים.

להלן רשימת חברי הקבוצה:

יו"ר הקבוצה: פרופ' אודרי אדי-רקח, ראש החוג למדיניות ומינהל בחינוך, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת תל אביב

רכזת הקבוצה: גב' ליאת צבירן, אנליסטית ויועצת, קונספט - אנליזה אסטרטגית

מטעם לשכת המדען הראשי:

ד"ר אודט סלע, לשכת המדען הראשי, משרד החינוך

ד"ר שלמה גולדמן, מנהל תחום מחקרים וניסויים חינוכיים, לשכת המדען הראשי, משרד החינוך

ליווי ויעוץ: ד"ר גרניט אלמוג-ברקת, אוניברסיטת בן גוריון

משתתפים (בסדר א'-ב' של שמות המשפחה)

ד"ר ענת אבן זהב, מכללת סמינר קבוצים

מר יואב אזולאי, מנהל אגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך

פרופ' נירית באומינגר צביאלי, אוניברסיטת בר אילן

ד"ר יפה בוסקילה, מכללת אורות ישראל

גב' גל בוקובזה, אוניברסיטת תל אביב

ד"ר איילת בכר, האוניברסיטה הפתוחה

גב' אורית גור כהן, קרית חינוך יבנה וארגון מנהיגים

ד"ר צבי גינוסר, המכללה האקדמית יפו תל אביב

ד"ר אסתר אבלין גרוס, המכללה האקדמית הרצוג ומשרד החינוך

גב' אילנה דהן, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין

גב' מוריה טלמור, ממונה שילוב והכלה באגף לחינוך יסודי, משרד החינוך

ד"ר ריקי טסלר, אוניברסיטת אריאל

ד"ר לירז יעקובי זילברברג, המכללה האקדמית בית ברל ומכללת שאנן

ד"ר מירית ישראלי, האוניברסיטה העברית והמכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי

ד"ר ענת כהן, אוניברסיטת תל אביב

פרופ' ירון להבי, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין

גב' דגנית לוי, מכון ירושלים למחקרי מדיניות

ד"ר בהאא' מחול, מכללת אורנים

גב' תרצה מרגולין, קרן רש"י

ד"ר דורית נריה, מפמרי"ת מתמטיקה, משרד החינוך

ד"ר ריטה סבר, האוניברסיטה העברית

ד"ר אורנית ספקטור לוי, אוניברסיטת בר אילן

ד"ר אילנה פאול-בנימין, המכללה האקדמית בית ברל

מר פנחס קליין, מינהל כלכלה ותקציבים אגף כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך

גב' שלי קרן, אגף החינוך, מועצה אזורית גזר

ד"ר גילמור קשת מאור, מנהלת אגף א' מדעים, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך

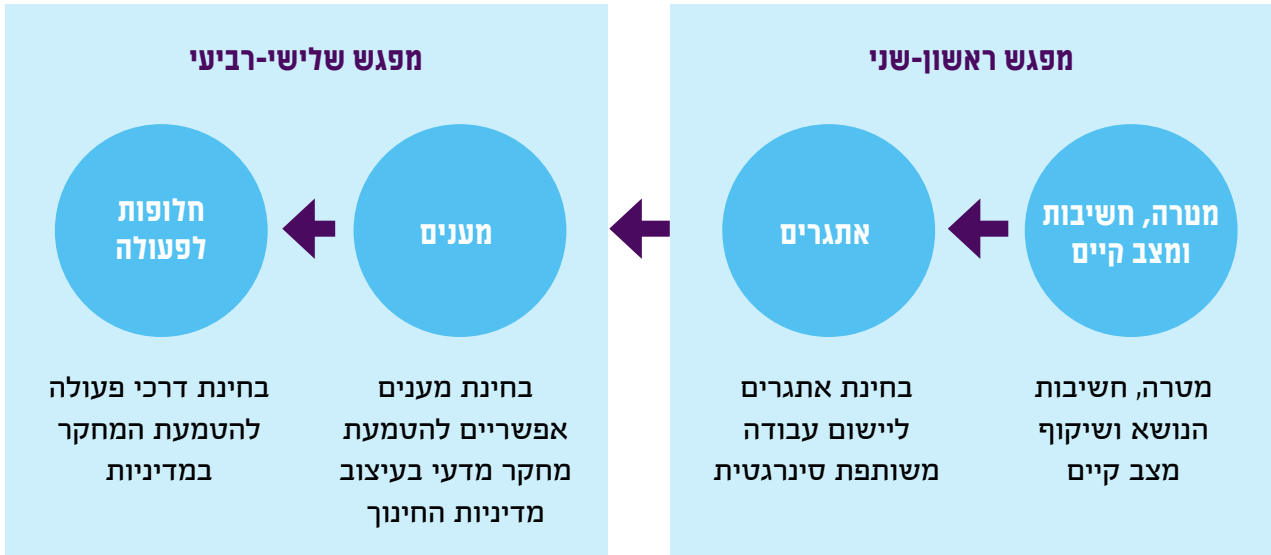
גב' רותי רווה, מנהלת תחום בכיר פרויקט הסדרת מערך המידע, משרד החינוך

ד"ר תמר שמיר, האוניברסיטה הפתוחה

ד"ר דניאלה שנקר, המכללה האקדמית בית ברל

4. תהליך העבודה

חברי קבוצת העבודה קיימו ארבע מפגשים, סביב נושאים שונים:

כל מפגש תוכנן מראש על ידי יו"ר הקבוצה והרכזת, והוצג לצוות לשכת המדען הראשי וליועצת המלווה. מתווה מפגש כלל הצגת ניתוח של הנקודות שעלו במסגרת המפגש הקודם והנושאים לדיון, קיום שיח בקבוצות קטנות בנושאי המפגש, והצגת עיקרי הדברים במליאה.

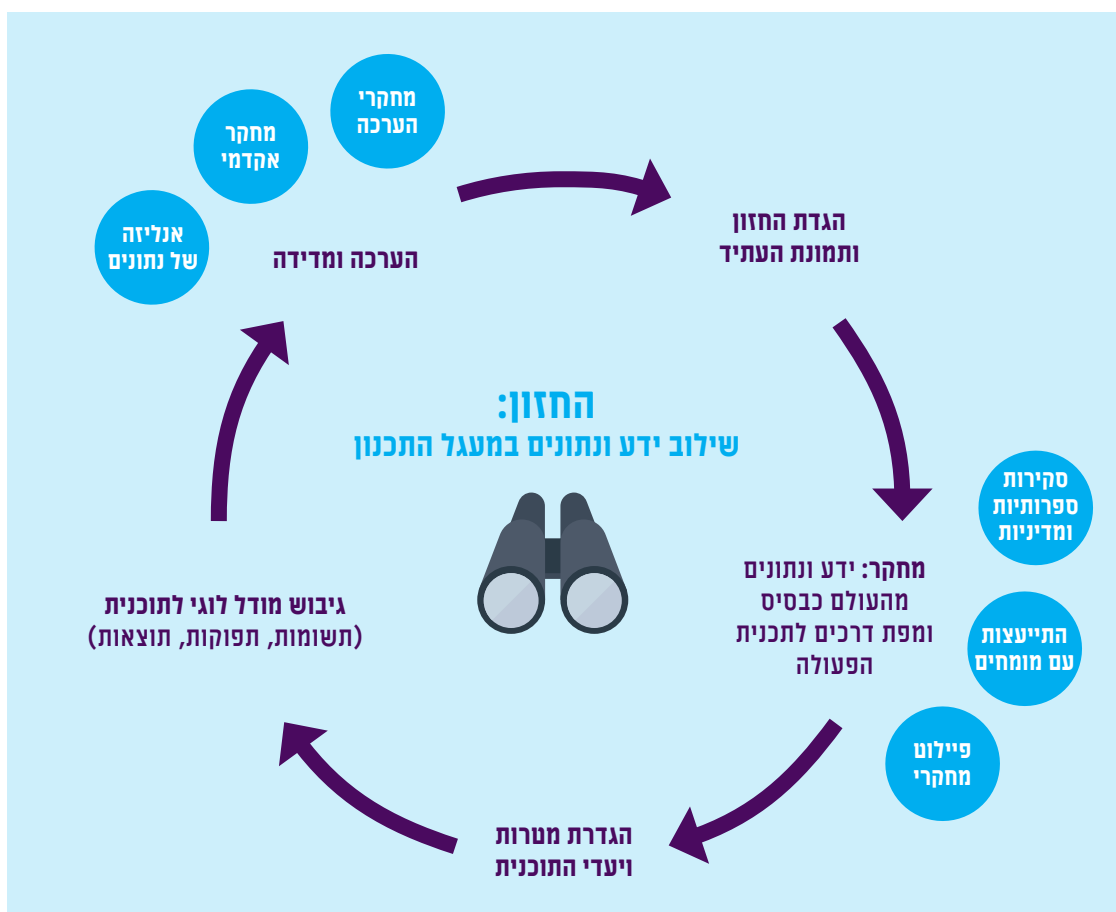
תמצית

המפגש נפתח בהצגת חזון לשכת המדען הראשי לשילוב מחקר בתהליך עיצוב המדיניות ובחשיבות הנושא. כהקדמה לדיון באתגרים לנושא הוצגה מגמה לפיה קיימת מעורבות נמוכה יחסית² של אנשי אקדמיה בהשפעה על מדיניות ועל הפרקטיקה החינוכית בישראל.

חזון לשכת המדען

לשכת המדען הראשי במשרד החינוך פועלת לקדם ערוצי דיאלוג, שיתוף ושותפות בין חוקרים לקובעי מדיניות וצוותי חינוך לשם יצירת תרבות ארגונית של קבלת החלטות מבוססות ידע ונתונים.

הלשכה מקדמת חזון של שילוב ידע ונתונים במעגל התכנון:

חשיבות ותועלת

חשיבותה ותועלתה של ביסוס המדיניות והפרקטיקה על ידע ונתונים הוצגו כפתיח למפגש³: יכולת המחקר לאתגר מדיניות, האפשרות כי ישמש זרז בתהליך עיצוב המדיניות, יכולתו לתמוך במדיניות ובכך לקדם לגיטימציה ליישומה, ושימוש במחקר לניטור מידת האפקטיביות של יישום מדיניות.

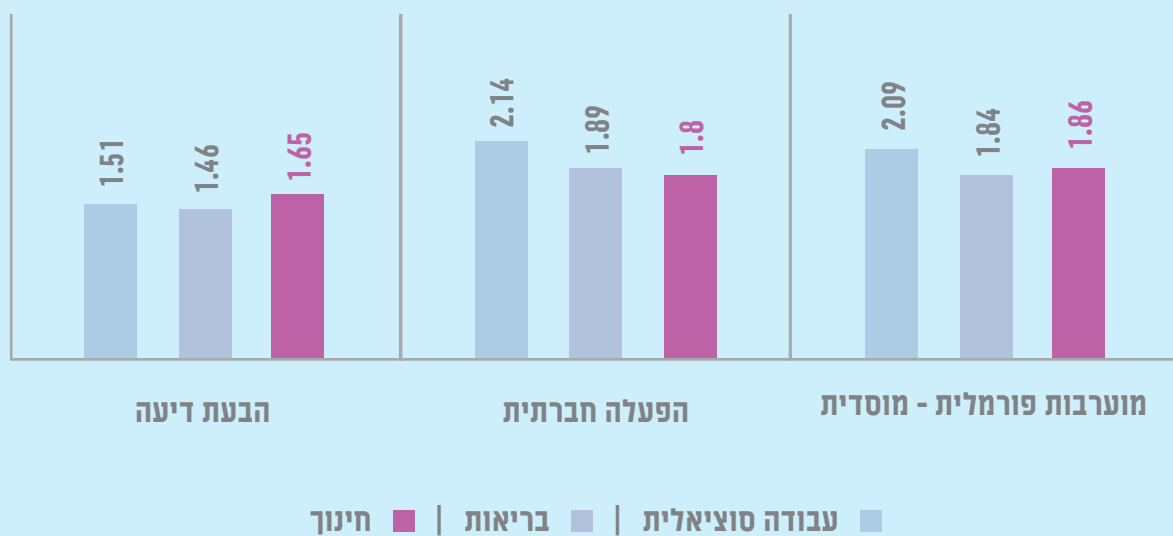
2 להתייחסות נוספת בנושא: המועצה להשכלה גבוהה (2015) [הוועדה הבינלאומית להערכת איכות הלימודים בתחום החינוך ותכניות הוראת מדעים, דוח כללי](#).

3 מקור: OECD Centre for Educational Research and Innovation (CERI). (2007). Evidence in Education: Linking Research and Policy.

צורך מול מגמה קיימת

למרות החשיבות והתועלת הפוטנציאלית הטמונה בקירוב המחקר, המדיניות והפרקטיקה החינוכית ממצאי מחקר שהוצגו⁴ מצביעים על מעורבות נמוכה יחסית של אנשי אקדמיה בתחום החינוך בישראל. המחקר השווה בין שלושה תחומים בעלי אוריינטציה יישומית באקדמיה: חינוך, בריאות ועבודה סוציאלית, ובהתייחס לשלושה צירים: מעורבות פורמלית-מוסדית, הפעלה חברתית והבעת דעה.

רמת המעורבות של אנשי אקדמיה בתחום החינוך בפעולות המיועדות להשפיע על מדיניות חברתית

אתגרים

כרקע לדיון הוצגו למשתתפים מספר אתגרים הדורשים התייחסות בעת בחינת מענים אפשריים לקירוב בין מחקר למדיניות⁵: תזמון או קצב פעילות שונה של המחקר לעומת המדיניות המקשה על סנכרון של תהליכים ויצירת מסלולי עבודה משותפים, שוני בתרבות ארגונית, בהשקפת העולם של קובעי מדיניות וחוקרים, פער באינטרסים של קובעי מדיניות וחוקרים, מחסור במשאבים, העדרה של תרבות ארגונית המסדירה שימוש במחקר במסגרת תהליכי עיצוב מדיניות וצורך בהנגשת מחקר לבעלי עניין מחוץ לאקדמיה.

נושא האתגרים נדון במסגרת קבוצות קטנות ועיקרי הדברים הוצגו במליאה. הנקודות שהועלו נגעו למגוון תחומים, כולל מורכבות הנושא, פערים בין חוקרים לקובעי מדיניות, הצורך בהנגשת המחקר ובתועלת הצפויה לבעלי העניין השונים מעיסוק בנושא.

4 מקור: גל ג' (ינואר, 2020) מה קורה במפגש שבין אקדמיה למדיניות? הרצאה בכנס ידע לשם שינוי, השנתי של היוזמה - מרכז לידע ולמחקר בחינוך, ירושלים.

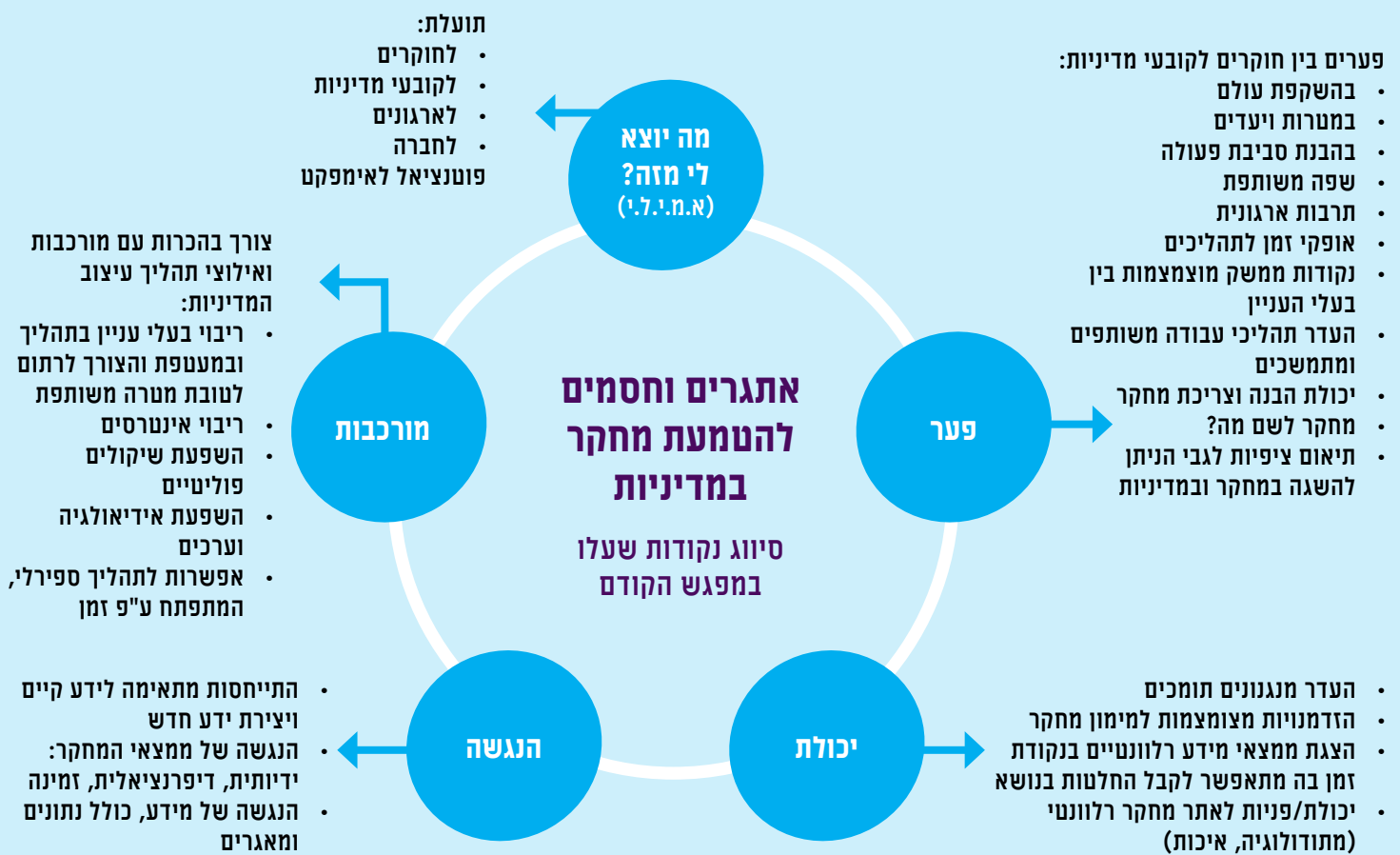
5 מקור: OECD Centre for Educational Research and Innovation (CERI). (2007). Evidence in Education: Linking Research and Policy.

תמצית

במפגש הושם דגש על דיון בנושא האתגרים מנקודות המבט של בעלי העניין השונים (קובעי מדיניות, חוקרים ואנשי שדה), הוצגו ממצאי סקר של האיחוד האירופאי לגבי צורות הנגשת מידע מחקרי לקובעי מדיניות, והוצגה הזדמנות מעשית להתנסות בהנגשת מידע מחקרי לקובעי מדיניות עבור משתתפי הקבוצה.

אתגרים

הוצג ניתוח של עיקרי הדברים מהדיון בקבוצות קטנות שנערך במפגש הראשון:

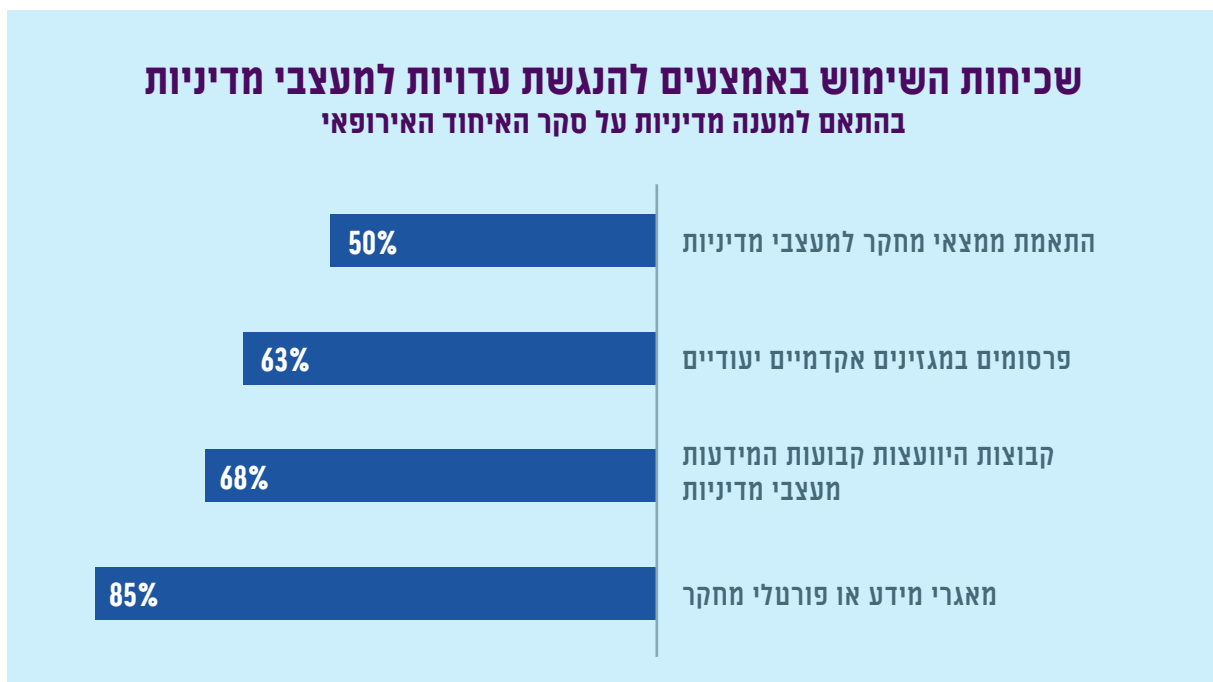
הדיון בקבוצות הקטנות אפשר בחינה של נקודות המבט השונות של בעלי עניין בהתייחס לאתגרים וחסמים. דיון זה נועד להעשיר את הבנת הנושא, לטובת חשיבה על כיווני מענה:

דיון רפלקטיבי

אנשי השדה	קובעי מדיניות	חוקרים
אילו שאלות היית מפנה לחוקרים?	אילו שאלות היית מפנה לחוקרים?	באיזה נושא מדיניות עוסק המחקר?
חוקרים מאיזה תחום יכולים לסייע?	חוקרים מאיזה תחום יכולים לסייע?	מי קהל היעד לממצאי המחקר מבין קובעי המדיניות?
מה נדרש לך על מנת שתוכל/י לצרוך ממצאי מחקר באופן יעיל?	מה נדרש לך על מנת שתוכל/י לצרוך ממצאי מחקר באופן יעיל?	מה יסייע לך כדי שתוכל/י להשפיע על מדיניות?
איזה סוג של מידע מחקרי שימושי לך בעבודתך?	איזה סוג של מידע מחקרי שימושי לך בתהליך עיצוב המדיניות?	מה האפשרות להנגיש אינטגרציה של ממצאי מחקר בנושא?

למידת עמיתים - מידע מהעולם

כרקע לדיון בחלופות לפעולה הוצגו ממצאי סקר⁶ של האיחוד האירופאי לגבי אופני הנגשת מידע לקובעי מדיניות:

פיילוט הנגשת מאמרים

לצורך בחינה מעשית של נושא הנגשת מידע מחקרי לקובעי מדיניות הוזמנו המשתתפים להגיש תקצירי מאמרים ללשכת המדען.

6 מקור: European Commission/EACEA/Eurydice, 2017. Support Mechanisms for Evidence-based Policy- Making in Education. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union

תמצית

במסגרת המפגש הוצגו ארבע גישות לתפיסת היחסים בין מחקר למדיניות, הוצגו ממצאי סקר לדירוג אתגרים בתחום ודוגמאות לאופני הטמעת מחקר במדיניות, נדונו כיווני מענים לאתגרים והוצגו עיקרי הדברים במליאה.

דירוג אתגרים

לסיום הדיון בנושא האתגרים ופתיחת הדיון בחלופות מענה, דירגו 38 בעלי עניין⁷ מתחום החינוך את האתגרים והחסמים לשילוב מחקר במדיניות:

זוהו שבעה אתגרים מובילים, אשר דורגו על ידי יותר מ- 60% מהמשיבים:

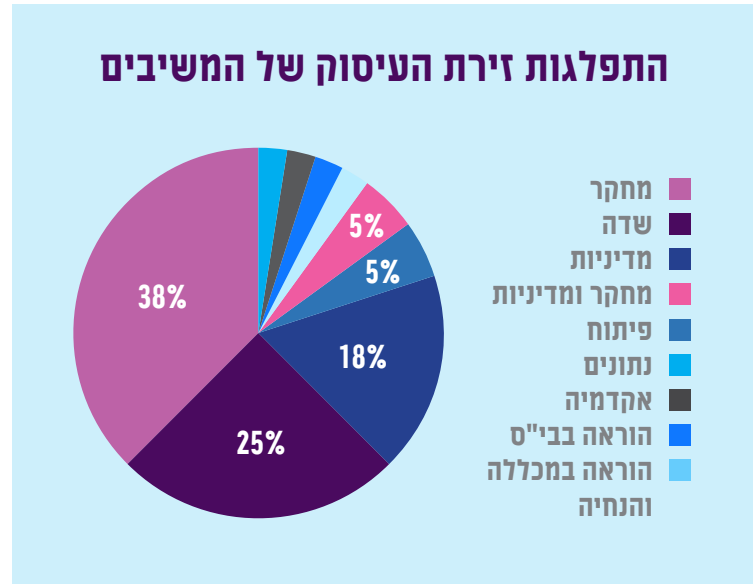

שניים מהאתגרים עוסקים בהיבטי הנגשה של המידע מהמחקר, שני אתגרים נוספים מתייחסים לצורך בתשתית ארגונית המסייעת לתהליכי עבודה משותפים בין חוקרים לקובעי מדיניות, מורכבות הנוגעת לבעלי עניין שונים בתהליכים הוזכרה בשני אתגרים ותשתית למחקר הוזכרה כאתגר הנוסף בדירוג זה.

7 הסקר הופץ בין חברי הקבוצה ובמדיה החברתית בקבוצות העוסקות בתחום החינוך.

התפלגות זירת העיסוק של המשיבים

- התפלגות המשיבים:
- יותר מ-40% מייצגים את תחום המחקר
 - מעט מעל 20% מייצגים את השדה החינוכי
 - כ-20% מייצגים את תחום המדיניות
 - שאר המשיבים מייצגים יותר מתחום אחד, או תחומים אחרים

גישות לתפיסת היחסים בין מחקר למדיניות

- הוצגו ארבע גישות מרכזיות לתפיסת היחסים בין מחקר, ידע מקצועי ומדע, לבין מדיניות ופוליטיקה⁸:
- א. **מחקר משפיע על מדיניות:** חוקרים משפיעים על מדיניות כאשר הם פועלים כ"ספקים" של ידע ורעיונות לה.
 - ב. **מדיניות משפיעה על מחקר:** גישה זו מתנגדת לרעיון שמחקר אינו תלוי בפוליטיקה ובמדיניות, ומתמקדת באופן בו מדיניות ופוליטיקה מעצבות ייצור של ידע.
 - ג. **שותפות / אינטראקציה מתמשכת:** לפי תפיסה זו ספקי המחקר והגורמים המדיניים הינם יוצרים-שותפים הבונים אלו את אלו בתהליך מתמשך והדדי.
 - ד. **מרחבי פעולה אוטונומיים:** גישה זו מציעה שאין כלל יחסים סיבתיים ישירים בין מחקר ומדיניות, אלא ששתי המערכות קולטות אותות באופן בררני מהמערכת האחרת.

נערך דיון לגבי סוג היחסים הרצויים בין חוקרים לקובעי מדיניות. הוצגו שתי דוגמאות להמחשת הגישות הנ"ל: פורטל המידע האמריקאי What works clearinghouse ומודל אינסטרומנטלי-לינארי הממחיש את השפעת המחקר על המדיניות.

- **What works clearinghouse:** אתר מחלקת החינוך בארה"ב הסוקר מידע לגבי תוכניות, מוצרים, פרקטיקות ומדיניות שונות בתחום. מטרת האתר לספק לבעלי ענין בתחום החינוך את המידע הנדרש במסגרת קבלת החלטות. האתר מתמקד במידע ממחקר העונה על השאלה "מה עובד בחינוך?"
- **מודל אינסטרומנטלי-לינארי:** על פי מודל זה המחקר הוא אמצעי לפתרון בעיות, כאשר מסקנות ממחקר מסוים אמורות להשפיע על החלטת מדיניות מסוימת. על פי תפיסה זו נצפה לראות קשר ישיר בין מחקר למדיניות. קשר זה אמור לבוא לידי ביטוי ברצף שלבים לינארי: הגדרת הבעיה, זיהוי הידע החסר לפתרונה, מחקר להשלמת הידע החסר, תרגום ממצאי המחקר כפתרון לבעיה, והחלטת מדיניות.

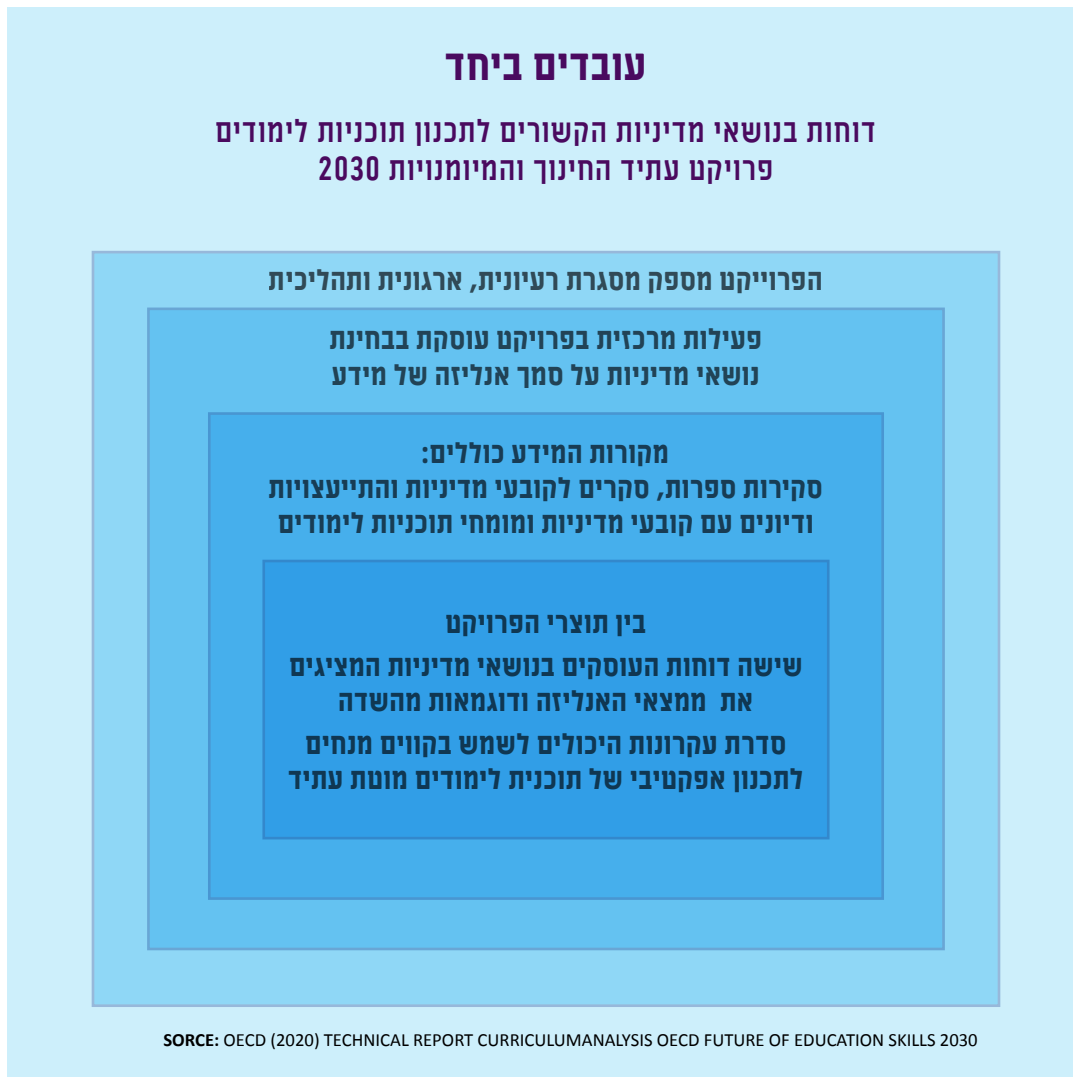
8 מקורות: Boswell, C., & Smith, K. (2017). Rethinking policy 'impact': four models of research-policy relations. Palgrave Communications, 3(1), 1-10.

Weiss, C. H. (1982). Policy Research in the context of diffuse decision making. The Journal of Higher Education, 53 (6), 619-639

קידר, ל' (2021) הטמעת מחקר במדיניות חינוך - סקירת מודלים ממדינות נבחרות

דוגמאות לאופני הנמעת מחקר במדיניות

הוצגו שלוש דוגמאות לנושא. דוגמא אחת עסקה במודל העבודה המשותף של קובעי מדיניות, אנשי השדה החינוכי, וחוקרים במסגרת פרויקט ארגון ה-OECD עתיד החינוך והמיומנויות 2030:

שתי דוגמאות נוספות עסקו בהנגשת מידע למקבלי מדיניות והוצגו במפגש קודם (אתר What works clearinghouse וממצאי סקר האיחוד האירופאי לגבי ערוצים להנגשת מידע מחקרי).

הדיון עסק באתגרים המובילים שעלו ממצאי הסקר, ביניהם העדר תהליכי עבודה משותפים, צורך בהכרות ואמון בין בעלי העניין, צורך בהנגשת ממצאי מחקר, וריבוי בעלי עניין ואינטרסים.

נקודות לדיון כללו:

- רציונל: מהי מהות היחסים הרצויים בין קובעי המדיניות לחוקרים ולשילוב המחקר בעיצוב מדיניות?
- זהותם ומאפייניהם של בעלי עניין רלוונטיים, תפקידיהם ותחום האחריות במסגרת הפתרון?
- מיפוי משאבים נדרשים (כגון מימון)
- הערכת מידת המורכבות / ישימות המוערכת לפתרון
- אופק הזמן ליישום הפתרון
- אימפקט צפוי

תמצית

במפגש נדונו תנאים העשויים לתמוך בשילוב מחקר במדיניות, מנעד אופנים ליישום הדבר, וכיווני פעולה לקידום הנושא.

תנאים תומכים בשילוב מחקר במדיניות

כרקע לדיון בקבוצה הוצגו באופן תמציתי מספר נקודות בנושא:

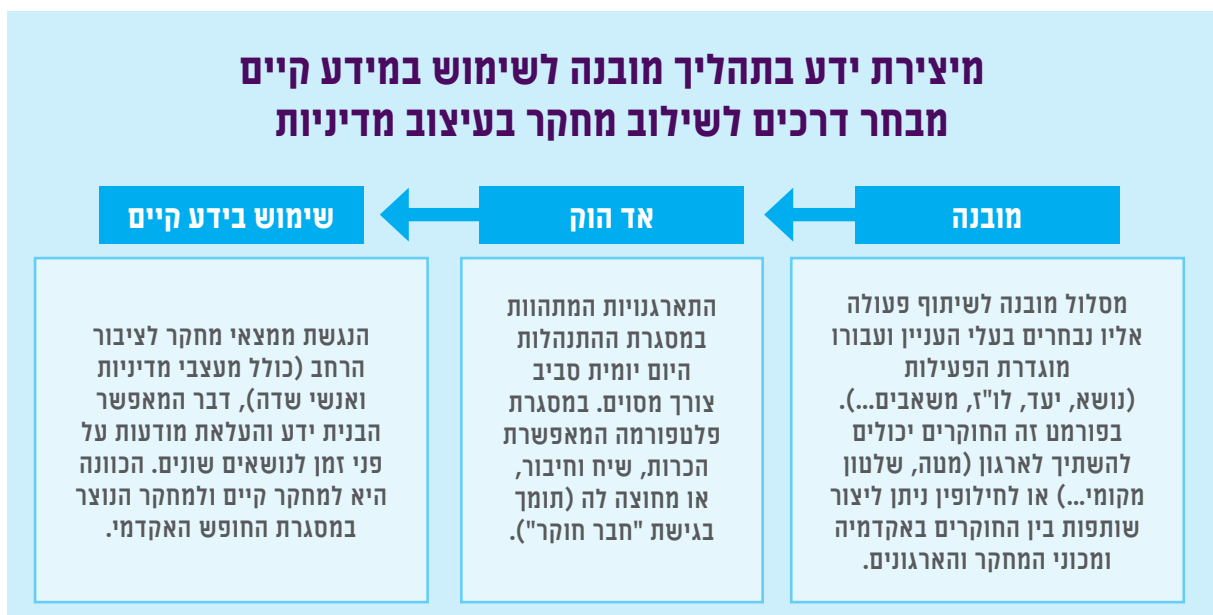
- **א.מ.ל.י. (מה יוצא לי מזה - מנקודת מבטו של בעל העניין):** נקודה זו עוסקת בתועלת הצפויה לבעלי העניין השונים מהעיסוק בשילוב מחקר במדיניות. יצירת תנאים או הגדרת אינטראקציה בה בעלי העניין השונים מקבלים מענה לצרכיהם (כגון קידום, הכרה, פתרון בעיות, ואפקטיביות ארגונית) צפויה לתמוך במעורבותם. דוגמה שעלתה בהקשר זה היא הצורך להכיר בפעילות מסוג זה של חוקרים במסגרת האקדמיה.
- **שקיפות ואמון:** יצירת תנאים אשר יתמכו בשינוי תודעתי, על מנת לקיים תהליכים שוויוניים בין בעלי העניין מתחומים השונים (מעצבי מדיניות, חוקרים ואנשי שדה). מעורבותם של בעלי עניין אלו נדרשת לטובת יצירת תקשורת, שקיפות ואמון.
- **מפגש:** פלטפורמות והסדרים ארגונים שונים המאפשרים מפגש ושיח בין בעלי העניין השונים.
- **רלוונטיות:** בחירת נושא מחקר הרלוונטי למערכת החינוך, ואשר מונגש בצורה פרקטית לצריכה לקהלי היעד.

תשתית טכנולוגית:

- תשתית אפקטיבית התומכת באיסוף נתונים.
- יכולת איסוף והנגשת נתונים במסגרת זמן רלוונטית.
- מתן גישה לנתונים לבעלי עניין רלוונטיים לטובת מחקר.

מנעד אופנים לשילוב מחקר במדיניות

משתתפי הקבוצה ציינו מספר אופנים אפשריים לעיסוק בנושא:

נקודות קשורות:

- הודגש כי עקרון מנחה משמעותי לעיסוק בנושא הוא שמירה על חופש אקדמי של חוקרים. בהקשר זה, במסגרת יצירת מסלול עבודה משותף לחוקרים וקובעי מדיניות יש צורך להבין כיצד ניתן מצד אחד לאפשר את החופש האקדמי של החוקר ומצד שני את ההכוונה לטובת המעשה של מעצבי המדיניות.
- נבחנה מהות התוצר הרצוי הנוצר בסיום תהליך מחקר-מדיניות. המנעד הנדון התייחס לתוצר "סגור" המגדיר באופן הדוק את הנושא הנדון ואת ההשלכות האפשריות, לבין הצגה רעיונית וקונספטואלית המתייחסת לנושא כזה או אחר ומשאירה חופש פעולה למחשבה ועשייה של בעלי עניין שונים בהתייחס אליו.

דוגמה: מודל שותפות לטווח ארוך

- המשתתפים הציעו מודל לעבודה משותפת בין חוקרים לקובעי מדיניות, המאופיין על ידי:
- **יציבות:** מסגרות עבודה משותפות, הפועלות לאורך זמן ובאופן קבוע, לטובת צרכים שונים.
 - **שותפות:** מסגרות אלו ישלבו קובעי מדיניות, נציגי הרשות המקומית, חוקרים ואנשי שדה (מפקחים, מנהלים, מורים... וארגוני המורים).
 - **תקשורת:** המסגרות ישמשו לתקשורת דו כיוונית בין מעצבי המדיניות, החוקרים ואנשי השדה, לצורך הגדרה והבנה של צרכים, והעברת ידע ותובנות. מודל זה יסייע לבעלי העניין השונים להכיר ולהבין את האינטרסים השונים, את האילוצים במסגרתם הם ושותפיהם מתפקדים, ולהכיר מגוון יעדים ומטרות. זאת לטובת תהליכים ותוצרים אשר יתרמו לבעלי העניין השונים בשדה, במחקר ובקביעת המדיניות. דוגמה לתוצר תהליך משותף: חוזרי מנכ"ל המשלבים התייחסות לממצאי מחקר.

כיווני פעולה לשילוב מחקר בעיצוב מדיניות

מדיוני המשתתפים בקבוצת העבודה והמידע שהוצג מהספרות עלו מספר כיוונים אפשריים לקידום הנושא:

- **כיוונים הנוגעים לאינטראקציה בין אישית בין בעלי העניין**
 - אינטראקציה מבוססת כבוד הדדי בין כל הנוגעים בדבר (מטה-חקר-שדה).
 - אינטראקציה מוכוונת שיח והפריה הדדית.
 - שיח "בגובה העיניים" בין שווים, לא Bottom up או Top down.
 - תהליכים התומכים בבניית אמון לאורך זמן.
 - תפיסה הנוגעת לעבודה משותפת, לא "הם ואנחנו", אלא קידום אינטרסים משותפים או דומים.
- **כיוונים הנוגעים לתהליכי עבודה ואופי העבודה המשותפת**
 - כחלק מובנה בתהליך החקר: יידוע בעלי העניין (קובעי מדיניות, שדה) בממצאי המחקר.
 - הצהרה מעשית לגבי מחויבות אישית לתהליך מצד בעלי העניין השונים בתחילתו.
- **כיוונים הנוגעים ליכולת ואינטרס בעלי העניין לתרום לנושא**
 - **רלוונטיות:** נושא הפעילות ואופייה רלוונטיים לבעל העניין.
 - **ישימות:** האופי הפרקטי של הפעילות מאפשר השתלבות של בעל העניין בתהליך. לדוגמה, תהליך היוועצות עם מורים יערך מחוץ לשעות ההוראה הפרונטלית על מנת לאפשר את השתתפותם.
 - **התחשבות בהתפתחות וקידום אישי:** יצירת תנאי מעטפת בארגונים השונים של בעלי העניין, כולל באקדמיה, המכירים ומתגמלים את השותפים לתהליכים.

דוגמאות לאפשרויות לפעולה

- הגדרת תהליכי חקר משתפים ומחייבים: מחויבות אישית לתהליך מצד בעלי העניין השונים, ויידוע בעלי העניין (קובעי מדיניות, שדה) בממצאי המחקר.
- **הנגשת תקצירי מחקר:** הכנה והגשה של תקצירי מחקר ע"י חוקרים, וקידום תקצירים נבחרים על ידי לשכת המדען. קיימת אפשרות לשותפות עם אנשי שדה בתהליך. כמו כן, ניתן לשלב סיוע של גורמי מקצוע בהגשה (לדוגמה על ידי הבניית המסמך ושילוב אינפוגרפיקה).
- **הכרה אקדמית:** קידום הכרה אקדמית לחוקרים המסייעים לעיצוב מדיניות ו/או ליצירת שינוי בשדה.
- **תשתית טכנולוגית:**
 - תשתית תומכת מחקר: קידום ותמיכה בבניית תשתית נגישה לאיסוף וניתוח נתונים.
 - תשתית תומכת הנגשה - פלטפורמות מידע: הקמה או הרחבה של מאגרי מידע המנגישים מידע כדוגמת מאמרים (למשל על ידי תרגום לעברית, מתן גישה חופשית למידע, והגדרת אפשרויות חיפוש אפקטיביות)
- **הכשרה:** שילוב הכשרה לצריכת מחקר ושותפות בעשיית מחקר במסלולים הנוגעים לקובעי מדיניות ואנשי שדה.
- **פלטפורמות שיח ושת"פ:** קידום פלטפורמות להכרות, שיח וחיבור בין חוקרים למעצבי המדיניות ואנשי השדה בדרגות ובארגונים השונים.